

Judith Zander

STVARI, KI SMO JIH REKLI DANES

Odlomek iz romana

Ko si končno vstala, te je najbolj presenetilo, da si imela hlačke še na sebi. Kakor da se ne bi nič zgodilo. Občutila si več stvari hkrati. Ena izmed njih je bila hvaležnost. Hvaležnost hlačkam, da so te še vedno bombažno in belo zakrivale ter so bile kvečjemu na zadnji strani nekoliko zamazane. Za hip si se zmedla in razmišljala si celo, ali ti je hlačke ponovno oblekel, saj je bil tako neobičajno skrben, tako kot vsakokrat, ko ti je na poti domov, na poti v Kossin, še enkrat segel pod majčko, pod mikico, in jo potem takoj nato spet potegnil dol, popravil, kakor da bi s tem hotel vse skupaj preklicati. Gre za vedenje, katerega skrajna oblika je ta, da ti hlačk niti slekel niti. Toda to si opazila šele pozneje. Ah, ja. Razvlečena stara elastika.

Tistega večera se nisi mogla več vrniti domov. Pravzaprav je bilo že ob jutranji zarji, ko si končno prispela domov, kakor da si bila dolgo odsotna, in zdelo se ti je, kakor da nisi povsem točna. Pa čeprav nihče ni čakal, da prideš. Za razliko od Phileasa Foggja ti ni uspelo, izgubila si stavo, sicer si v eni sami noči obkrožila ves tebi znani svet, a nisi s tem ničesar pridobila, kajti prispela si le nazaj do vajine hiše v Bresekowu, za kazen pa boš vse življenje zaostajala za prav ta neopredeljeno dolg zamik.

Zagrnila si oranžne zavese. Mama te ni zbudila. Če bi ti kdo v sanjah prišepnil, da v Schmalditzu obstaja šola, bi se mu od srca nasmejala.

A si potem vendarle odšla v šolo, z maminim opravičilom, kar se ti zdi dandanes najbolj nenavadno. Nenavadno je bilo, da si še vedno potrebovala te stvari, da si očitno še sama verjela: da si stara šele šestnajst let. Sama sebi se nikdar nisi zdela premlada in očitno tudi drugim ne. Odtlej si se sama sebi zdela kvečjemu nekoliko prestara. Že pred izpiti si nase gledala kot na šolarko, ki je že davno zapustila šolo in se je morala na POLITEHNIČNO SREDNJO ŠOLO SCHMALDITZ vrniti zgolj zaradi birokratske napake. Srednje dobro spričevalo si sprejela, kakor da bi koga zastopala. Seveda pa sama sebe nisi zastopala na zaključnem slavlju, čeprav te je pravzaprav zanimalo, ali bi kdo plesal s teboj. Na zaključnem slavlju bi to že lahko kdo storil. Če ne bi vedel preveč.

To vprašanje te je sprva resno zaposlovalo. Ali kdo kaj ve, še vedno ve. To sicer ne bi ničesar spremenilo. Na vsak način bi bila ti le tista, ki je Lepega, Ubogega Rolanda prijavila, spravila pred sodišče in morda celo za zapahe. Ne bi bila tista, ki je bila vpletena v posilstvo Rolanda Möllricha. Ja, natanko tako: bila bi tista, ki je posilila *njega*.

Poleti nisi ničesar opazila. Ni ti bilo slabo, kvečjemu v trenutkih, ko te je v primež vzela mama in te spraševala, ali si že kaj razmislila o tem, za kateri uk bi se odločila, priporočila za razširjeni program srednje šole ali vzhodnonemško gimnazijo na svoje veliko olajšanje tako ali tako nisi prejela. Tvoji mami je bilo vseeno, oziroma te vsaj ni hotela pregovoriti, da še dve leti obiskuješ šolo, saj je dovolj jasno videla, da niti to ne bo izboljšalo stanja. Prav tako ni zastopala prepričanja, da mora človek nekaj postati, temveč le to, da je treba nekaj početi in da brezdelja ne bo podpirala vse poletje. Tebi je bilo dolgčas, nič drugega, in dvomila si, da bi uk mogel načeloma odpraviti ta dolgčas. Sama pri sebi si imela namesto uka v mislih besedo muka.

Da mesečnega perila nisi imela vsake štiri tedne, se je dogajalo skoraj vsak mesec. Te nenaravne bolehnosti nisi pogrešala, verjetno si v teh mesecih upala, da te bo za vselej pustila pri miru. Nekje sredi julija je bilo, ko si se počasi začela zavedati, kaj pomeni ta mir. Ni bilo namreč tako, da ne bi ničesar vedela; ko te je ta nadloga prvič zadela pri trinajstih letih, nikomur ni bilo treba blažiti šoka spričo neznanega s še večjo grozo spričo neizbežnega, saj Anna Hanske ni bila nagnjena k skrivnostnosti. Tebi pa se je to zdelo nekaj, kar zadeva le druge, naličene sošolke. Zate je bila to le odvečna funkcija tvojega telesa. Ta nezainteresiranost, ali kakorkoli bi že lahko poimenovali tvoj odnos, te ni minila niti čez nekaj let. Zdelo se ti je nepredstavljivo, da bi ti, prav ti, sploh lahko bila v takšnem stanju, ki si se ga, no ja, bala je že premočna beseda, saj tvoja predstava o njem za kaj takšnega ni bila dovolj realistična. Kadar si bila z Rolandom v tistih kratkih uricah, kratkih in majhnih, nikdar niti za hip nisi pomislila na to možnost, prav kakor nikdar nisi razmišljala o prihodnosti. Vse to namreč zate sploh ni veljalo.

Mama je začela s teboj obiskovati obrate, trgovinsko organizacijo HO, verigo trgovin z živili KONSUM, odpeljali sta se celo v Pasewalk. Vedno znova si slišala, da si nekoliko pozna. Lahko bi jim preprosto povedala in ves ta projekt bi vsaj zaenkrat zamrl. Toda nisi mogla. Običajno svoje apatije nikdar nisi podkrepila s kakšnim posebnim razlogom, toda tokrat si vendarle poskušala najti razloge. Vendar nisi bila prepričana. Mama bi te nemudoma poslala k zdravniku in na koncu bi se izkazalo, da še ni prepozno. A ti si se že predobro poznala: nisi bila oseba, ki bi ji bila naklonjena rešitev v zadnjem hipu. Vsak zadnji hip te je že od nekdaj obremenjeval, tako te je ohromil, da ti je vedno znova uspelo, da si vse zavozila. Kaj še bi lahko zavozila, o tem niti razmišljala nisi, prav tako pa v skladu s svojimi navadami nisi določene obremenitve pretehtala v primerjavi z drugo obremenitvijo, obremenitve, ki je bila predvidljiva, a prehodna, nisi primerjala z ono drugo, ki ji nisi znala niti poimenovali. Te nihče ni naučil, da je treba nevidne stvari obravnavati kot nemogoče?

Nedvomno je tudi bilo tako: če bi se prihodnost spet izkazala za premalo nevidno – že kot otrok si obupala nad tem, da bi razmišljala o čemerkoli, kar bi presegalo neposredno stvarnost, saj si bila tako rekoč nesposobna storiti kaj takšnega, prav zato, ker se je vselej vse zgodilo tako, kakor si se najbolj bala –, bi vsaj en del tega deloval kot provizorična rešitev, ki bi jo bilo mogoče preklicati. Na primer uk, katerega pričetek se ti je pravzaprav zdel komaj kaj verjetnejši od česarkoli drugega. Tvoje napredujoče stanje bi te zagotovo suspendiralo z vajeniškega mesta, morda za vselej; vse, kar si preložila na 'jutri', se je razblinilo v 'nikoli'. Lahko bi se namreč zgodilo karkoli, kajne.

Brez vsakršnega čustvenega odziva si sprejela na znanje, ko se je izkazalo, da je bila le KMETIJSKA PROIZVODNA ZADRUGA pripravljena, da te sprejme v svoje vrste in te izobrazijo v agrokemika. Če bi te prej še lahko pregovorili, da tako rekoč prostovoljno končaš v socialističnem kolesju »kmetijstva, našega najpomembnejšega družbenega stebra,« če bi te nekdanje pred vsem razredom javno pohvalili kot Christo Pohley, ki je postala trgovka in edina vajenka v pisarni KPZ tvoje mame, kjer je za vsakim oknom cvetela trajna. Saj lahko še vedno delaš v vrtnariji, prihodnje leto. Ko si morala prestaviti gumbe na hlačah, si začela slutiti, s čim plačuješ to neobremenjenost. Naslednje leto! Le kako si drzneš, da se prav zdaj pretvarjaš, kakor da verjameš v takšne traparije, kot je minevanje časa. Naslednjega leta te namreč sploh ni. Obstajal bo otrok, morda, otrok Rolanda Möllricha. Rolanda, s katerim si bila na travnikih, pa v parku, eno izmed obojega je bilo verjetno vzrok, kaj natanko, pa je pravzaprav vseeno. Šlo je za tvojo neumnost in krivdo, oboje se je že tako zajedlo vate, da si gojila upravičeno upanje, da te bo na koncu povsem razžrlo. Obstajal bo otrok Rolanda Möllricha. Le kako bi ob tem lahko obstajala še ti. Kjer se nahaja neko telo, tam dolgoročno ne more obstajati še drugo delo. Nisi sanjala o sršenih in podobnem. Sredi belega dne so ti brenčali v glavi. Spomnila si se dveh stvari o njih, po eni strani to, da brenčijo, po drugi strani: da so koristne. To je beseda, ki gre le stežka z jezika. Nemška beseda 'nützlich' se lepo rimala na besedo 'Möllrich,' na županove sinove, ki jih v RAZŠIRJENI SREDNJI ŠOLI kljub boljši izobrazbi ni treba dolgo pregovarjati, da podpišejo kakšen dokument. Katerikoli. Za vsakogar se kaj najde, kaj koristnega. Sploh si ne bi pripisala, da bi lahko bila tako zajedljiva. Pa saj sploh nisi bila zajedljiva. Še jezna ne. Vse v tebi je bilo otopelo.

Znašla si se v sobi z osmimi posteljami v vajeniškem domu v Kießowu. Vse druge postelje so že bile zasedene, tebi je ostala le še spodnja poleg vrat, z vzglavnikom in odsluženo odejo Nacionalne ljudske armade. Bilo je septembra in na prvi pogled še ni bilo videti ničesar, če se nisi ravno potrudil. Hlač nisi mogla več povsem zapeti, gumbki so se odpenjali, kakor hitro si se usedla, toda imela si pas in širok pulover. V umivalnici si se sklonila globoko nad

umivalnik, izbrala si si prho v kotu in se obrnila k steni. Nihče se ni kaj dosti zanimal zate. Kot vedno si govorila malo, skoraj prestrašeni so bili, če si kdaj odprla usta. Ta glasna dekleta tega niso bila vajena. Nekatere so se naslavljalje s priimki. Prepričana si bila, da nihče ne pozna tvojega priimka, sama pa si pozabljalja njihove. Le pri Kathi si bila prepričana, da ji je res ime Kathi Breitsprecher, saj je spala nad teboj in je vsak stavek začela s »Hej, Ingrid«. Vedela si, da boš najprej povedala njej, kajti nekoč boš morala povedati, bolje njej kot komurkoli drugemu. Istočasno pa so te prav glede nje mučili najhujši pomisleki, zares te je bilo strah, da bi se zjokala. Pogosto je jokala, kar sredi stavka. Kadarkoli si pogledala Kathi, si videla, da jo vsaka stvar lahko prizadene, že njena koža je bila skorajda prosojna. Ni imela takšne lupine kot ti. Veliko manjša je bila od tebe, tudi bolj okrogla, vse na njej pravzaprav, rjavi lasje so se ji po umivanju sami oblikovali v velike kodre, njena usta pa so stalno tvorila majhen o. Na okolico se je odzivala izključno s smehom ali jokom, toda nemogoče je bilo napovedati, s čem od tega. Nista se mogli odločiti, kaj bolj sovražita: puhle ure v pritlični stavbi z vonjem po klobasah in lesenih ostružkih v Kiebowu ali podeželski zrak v tistih tednih, ko ste imeli praktično delo na repičnem polju in v kravjih hlevih okrožja Anklam. Kar sanjalo se vama je o vimenih. O očeh voznikov traktorjev. Obe sta bili mnenja, da večno ne bo šlo tako. To vaju je povezovalo. Toda Kathi je bila bolj odločna.

Še pred koncem prvega meseca bi lahko imela vrh glave Kathinih družinskih razmerij in zadev, saj ti je vsak dan sproti dobavljala novo ali pa vedno enako gradivo, vendar si le redko poslušala. Praznina v tvoji glavi je postajala vse večja in začela si pozabljalati še tako preproste stvari. Vse bolj zgodaj si hodila spat. Nekoč, ko si se slekla, so se odprla vrata in druge, ki so sicer priropotale v sobo šele takrat, ko si se že pretvarjala, da spiš, so nenadoma stale okrog tebe, Elfi, Barbara ali Liebmannova pa je rekla: »Hej, povej no, a si noseča ali kaj?« in te s kazalcem dregnila v trebuh, da si se skoraj zasmejala z njo. Pozabila si. Povedati. Slišati je bilo le kot eden izmed izgovorov, ki bi jim verjela le ti. Nisi se mogla spomniti, kdaj si je kdo nazadnje izmislil kakšen izgovor zate. »Ja,« si rekla. Ogorčene so bile, pretiravale so, se še nekaj časa smejale v kotu, toda ni bilo zares smešno in o tej temi je bilo mogoče izreči le šalo ali dve. Opazila si, kako so razočarane. Kathi je rekla: »Hej, Ingrid, a čisto zares?« in planila v jok.

»Nehaj,« si ji rekla. »Tako hudo pa spet ni.«

»Ampak Ingrid – saj sem vendar tako vesela zate!«

Podcenjevala si Kathi. O vsem si morala ponovno razmisliti. Kako je, če jok zamenjaš za smeh, in obratno. Včasih ti je šlo na smeh.

Ko te je mama ob koncu tedna dolgo motrila z izrazom, kakršnega je sicer imela le ob radijskih poročilih o dosežkih in presežkih planskega gospodarstva, in nato rekla: »Sem kar vedela,« si se prav zares morala zasmejati. Ni te vprašala, kako naprej. To je bilo očitno samoumevno. Tisto drugo pa na tvoje veliko začudenje ne. »In s kom –,« odkašljala se je, ti pa tega nisi prepoznala kot njeno značilno gesto, »mislim, kdo je še odgovoren za to poleg tebe?«

»Nihče,« si rekla takoj in skoraj vedro, saj ti ni bilo treba razmišljati.

»Ingrid, zdaj pa nehaj. Tako neumna pa spet nisem, ti pa še manj.« Trudila se je, da bi zvenela kot mama. »Tako mi povej, kdo je oče.«

Hotela si ji reči, da ne veš. Da si pozabila. No, ja. Nekdo iz Anklama, kje pa, iz Berlina, z Zahoda. Iz onostranstva, ha. Toda nobena izmed teh ovir se ti ni zdela dovolj nepremostljiva. Bolje je bilo, da od samega začetka ostaneš pri različici, ki jo boš najlažje ponovila, kajti kdo ve, pri tvoji pameti.

»Ne,« si rekla.

»Ingrid Hanske!« je rekla mama. Skomignila je z rameni, se oprijela naslonjala stola in napeto bolščala v špranjo med štedilnikom in opažem, kakor da bi upala, da bo dobila globlji uvid. »Le kako misliš to sama ... Le kako si lahko domišljaš, da nikogar ne potrebuješ, kaj? Ti ...« Nenadoma je obmolnila, se obrnila in odšla. Lahko bi bilo tako. Morda, da ni več vedela, o kom govori, Anna Hanske.

Tik preden si morala na avtobus, ti je v roke potisnila darilo. Nisi vedela, kam z njim, zato si ga vtaknila v torbo k perilu. V domu si takoj zaspala. V ponedeljek si imela rojstni dan. V ponedeljek si morala v zbornico. Odšla si kar v oblekah, v katerih si se prebudila. »Gospodična Hanske, dolžni ste nam razlago.«

»Ne,« si rekla in vesela si bila, da ti je ta različica že prešla v meso in kri. Meso in kri. Za hip si razmišljala o tem. Učitelji so se trudili, da bi pustili drug drugega povedati stavke do konca, toliko si že opazila. Vendar jim ni uspelo. Medtem ko je prvi še besnel kot strela, je že zagrmel drugi, iz vsega tega pa je nastala besedna nevihta »posledice«. Če boš še naprej molčala, bodo nastopile posledice. Nisi vedela, kaj bi rekla. Preveč naivna si. Če ne boš molčala, bodo prav tako nastopile posledice. To je bilo vendar več kot očitno.

Po pouku je bila tvoja glava spet prazna. Gledala si proti torbi ob postelji, vendar je nisi zaznala. Zdelo se ti je nesmiselno, da bi zlagala perilo v predal. Le zakaj? Preoblačenje. Pranje. Oblačenje, slačenje, oblačenje. Imela si občutek, da le oponašaš druge. Kadar si za njimi odtavala v umivalnico ter se tako kot druge nisi več skrivala. Ko si si odpela modrček in

si s krpo umila eno in drugo polovico telesa, se ti je zdelo, kakor da gre za gibe, ki si se jih naučila šele od njih. Rekla si »lahko noč,« kadar so one rekle »lahko noč.«

Čez nekaj dni si se spet spomnila na mali zavojček, prav sredi državljsanske vzgoje. Nemudoma si planila iz učilnice, mogoče bo tudi to imelo posledice, toda sedaj si že imela protistrup: privilegije. Drugi ti niso več namenjali pogledov ali njihovega nasprotja, niso več šepetali v tvoji prisotnosti. Fantje so večino del na polju opravili namesto tebe, nekateri so bili celo prijazni. Že dolgo se nisi pogledala v ogledalo, ko pa si to spet storila, si se komajda prepoznala: to ni bila oseba, ki si jo vsak dan nosila s seboj. Lasje so se ti še vedno pšenično lesketali, oči si imela jasnejše kot gnojne luže pod sončnim nebom. Ah, nehaj že. Luž gnojnice takrat še videla nisi. Za sostanovalke si postala neke vrste maskota sobe.

Našla si darilo v torbi. Nihče te ni okradel. Ko si ga odvila, si v njem zagledala par modrih usnjenih rokavic, modre so bile kot bankovec za sto mark. Zjokala si se v zatohlo odejo, tri dni si jokala, ali vsaj tako dolgo, da si spet morala na stranišče.

Ubogala si ukaze svoje matere, skoraj vse. Tudi zdravnik ti ni povedal nič novega. Dobila si izkaznico, na kateri je pisalo MATERINSKA KNJIŽICA, ki si jo vtaknila v etui k osebni izkaznici in izkaznici socialistične mladine FDJ, na vseh je bilo z različnimi pisavami pisalnega stroja kot s kladivom vtisnjeno tvoje ime in tvoji podatki, pogosto si se spraševala, le kdo je ta oseba, ki so jo poskušali pribiti na papir in katere dokumente si iz nedoumljivega razloga vselej morala nositi s seboj, kakor da bi ta oseba zares obstajala, nekje. Včasih te je prijelo, da bi jo spoznala, toda le zato, da bi ji izročila te izkaznice. Počasi je to prevladalo. Na koncu pa je šlo za neke vrste igralniške žetone in zato se nisi hotela osramotiti. Redno si morala hoditi v Anklam, zaradi česar si lahko manjkala pol dopoldneva. Od časa do časa si nato zavila v BROILERBAR, dopoldne ob desetih, in si z vajeniško plačo privoščila pol piščanca. Prevzetne natakariče so te že poznale, toda dajala si veliko napitnine, one pa so ti zagotovile prostor ob oknu. Verjetno so mislile, da te je fant pustil, natanko tako si bila namreč videti. Čudno je bilo le, da se ti je to zdela zmotna domneva, ki te je napol žalila, napol zabavala. Amused. Tako se temu reče.

Kadar si se vrnila s pregleda, te je Kathi vselej pričakala z vprašanjem: »Hej, Ingrid, vse v redu?« Vedno si jo pogledala, kakor da ne veš, o čem govori. Spomnila si se zgodbe o Jonu v ribjem trebuhu. Kakor da bi njemu kdo zastavil enako vprašanje.

Začela se je dotikati tvojega trebuha. Njene dlani so bile lepo tople, smejala se je. »Že kaj čutiš?« Nisi hotela odgovoriti, Kathi pa te je sočutno pogledala. »Saj še boš.« Nisi hotela vedeti, kaj boš občutila. Imela je fanta, ki je vsak petek prišel ponjo in je bil v vsakem pogledu pravi magnet. Bil je kot prilepljen na Kathi, ona pa nanj, druge ženske pa so mu bile

za petami. Bil je pol metra višji od nje, vseč ji je bil. Toda ves čas se je smehljajal. Takoj, ko je prvič prišel na obisk, ti ga je že predstavila: »To je moja prijateljica Ingrid.« Imela si občutek, kakor da ima v mislih tisto drugo Ingrid. Vsakokrat te je razkazovala kot nekaj, na kar je upravičeno ponosna. Tvoj trebuh je bil vse večji, kakor da je to nekakšna zasluga. Prijazna si bila do njega. Ko je Kathi nekega petka vprašala: »Ali se lahko še Helmut enkrat dotakne?«, si rekla: »Ja, ampak ne mene.« Kathi je takoj planila v jok in se še tri dni opravičevala, ali nekaj podobnega. Morda pa je le Helmut umaknil svojo dlan, ni pa odtegnil smehljaja.

Decembra so dekleta začela lesti druga k drugi v posteljo. Tudi Kathi ti je ponudila to možnost. Imela si ledena stopala, ki se nikdar niso ogrela. Če ne bi tako moledovala, bi se morda res še povzpela do njenega ležišča. Od drugih si slišala le: »Saj ti si že v dvoje,« ali pa »nisi povsem sama,« in nekatere so se nato zahihitale. Ne, nikakor nisi bila nora. Samo predstavljati si nisi hotela tega. Ponoči si bila pogosto budna ali pa nisi mogla takoj zaspati. Slišala si, kako se polni pocinkano vedro. Irene, tako ji je bilo menda ime, je imela »zožano sečnico«. Dovolili so ji vedro. Sčasoma so jo uporabljale vse, le Kathi in ti ne. Druga drugo sta pospremili po dolgem, ledenem hodniku na stranišče. Toda še raje si šla sama, da si slišala le lastne korake in ni bilo nikogar razen tebe.

Nikogar razen tebe ni bilo v vasi. Že en teden pred božičem so te poslali domov in ti naročili, da se ti tudi v novem letu ni treba vračati v Kiebow, temveč da moraš ostati v domači vasi, moraš se varovati in pripraviti. Povedali so tudi, na kaj se moraš pripraviti, toda takrat že nisi več poslušala. Knjige si lahko vzela s seboj, Kathi ti je obljubila, da ti bo prinesla za prepisat vse, kar boš zamudila. Nisi čakala nanjo. Nadzorovala si termometer. Ko bila je temperatura pet dni stalno pod ničlo in je vsako uro vse hitreje gnala ljudi v hiše, si odšla, ne da bi prej kaj preverila. Nisi pozabila. Stemnilo se je, kakor si načrtovala, v cerkvi že dolgo ni bilo nikogar, slišala si zvon, nato pa ničesar več. Na tleh si našla Petrove drsalke, ugotovila si, da moraš nekoliko popustiti vijake, saj so bila tvoja stopala zdaj večja od stopal štirinajstletnika ali petnajstletnika. Sedla si na snežno odejo na majavi klopi ob ribniku, kakor to počnejo majhne deklice. Sprva si pomislila, da ne bo šlo, da se ne boš mogla dovolj skloniti, da bi zategnila vijake, tvoji prsti so bili togi, čeprav si se potila. Naslonila si stopalo na nasprotno koleno, nekako ti je uspelo. Zdelo se je, kakor da si v šoli in so ti izvajanje pravzaprav lahke vaje po nepotrebnem otežili, na primer z žogo medicinko, samo zato, da ne bi šlo zlahka. Previdno si odracala do nejasno zarisanega roba ribnika, nemudoma si imela težave z ravnotežjem, velik, nemočen korak bi skoraj končal vse skupaj. Kot otrok si si vedno mislila, da bi se morala beseda glasiti 'nepomočen,' neke vrste deležnik, in nisi verjela Petru, ki ti je povedal, kako je prav, temveč si mu očitala, da besedo nalašč izgovarja narobe. Poledeneli ribnik je brez težav

zdržal tvojo težo, niti enkrat ni zaječal, kakor da te sploh ne bi bilo ali pa bi bila zelo lahka. Tvoje telo je komaj še zanašalo, ko si pridobila na hitrosti, eno nogo si postavljala pred drugo in morala si le paziti, da nisi prehitra, da si zvozila ovinke, kajti tako imenovanega prestopanja se nikdar nisi naučila. Led je bil svež in neviden, zjutraj, ko bodo prezračili sobe, da jih bo zapustila praznična zatohlost in otroci, bodo ti osupli spraševali, le kdo jim je vzel njihovo last, namreč nedotaknjenost snega. Okorna ptica, o kateri vemo le to, da ne zna leteti. Napočilo je leto devetsto sedemdeset. Začelo se je februarja. Nato je prišlo leto devetsto enainsedemdeset, nato pa je moralo slediti leto devetsto dvainsedemdeset, vendar ti nisi vedela, kdaj sta se pričeli. Le za leto devetsto triinsedemdeset veš, kdaj se je končalo. Bilo je prav kratko in končalo se je že nekega februarskega dne. Verjetno je bilo vse to eno samo časovno obdobje, brez mesecev, letnih časov in prehodov med njimi, prava anomalija. Poskušali so ti dokazati nasprotno, otroka so izmerili v dolžino s centimetri in ga stehali v gramih, da bi ti dokazali, kako teče čas, ravno tako, kakor da bi za vsakogar potekal enako, ravno tako, kakor da bi izmerili tebe. Neumnost.

Po nekem dnevu v začetku februarja je obstajalo nekaj, kar je bilo vse večje, kar je bilo od samega začetka mnogo preveliko in ti je povzročilo doslej neznane bolečine, kamen v trebuhu, ki je ropotal in copotal, raskavo drgnil in drgnil. Ves ta čas si bila ranjena, tako da že ničesar več nisi opazila. Včasih si menila, da ne občutiš bolečine, vendar ta sploh nikdar ni pojenjala, ni prenehala in pričakovati je bilo, da tudi nikdar ne bo pojenjala. Morala si mu dati ime, katerokoli. Henry. Morda si ga kje prebrala. V bolnici so te ponovno spraševali. Toda očitno se to pogosteje dogaja. Položili so ti dojenčka k prsim. Le od kod naj bi vedela, da spada k tebi. Ugriznil te je in nikdar si ne bi mislila, da je mogoče brez zob tako močno ugrizniti. Toda marsikaj je mogoče. Vse do konca nisi verjela, da boš rodila otroka, da bo to tvoj otrok ali otrok Rolanda Möllricha. Nekaj je prišlo iz tebe, pa tudi to ne kar tako preprosto, temveč je bilo treba to izvleči iz tebe, kajti bilo bi lahko marsikaj. Bolelo je, kakor lahko boli le nekaj tujega, tvoje lastno telo ti nikdar ne bi prizadejalo takšnih bolečin. Sploh nisi hotela vedeti, kaj je. Tvoj 'biološki' otrok. Vedela si, kaj to pomeni. Zanašala si se na nebiološko. Tvoje telo je postalo tvoj zaveznik. Po dveh tednih ni več dovolilo, da bi ga kdo grizel. V tvojih prsah je vroče in otrdelo kljuvalo, ničesar več nisi pripustila k sebi, ničesar. Dobila si penicilin, toda tvoje telo je bilo prebrisano, veliko bolj prebrisano od tebe. Zdravnik te je opsoval. Morala bi povedati, da si alergična. Prepričana si bila, da je tvoje telo prikrivalo alergijo, samo zato, da je zdaj lahko zaigralo na to karto. »Ne režite se tako trapasto!« je dejal zdravnik. Če te je sploh vikal. Tvoja mama je zamešala mlečni pripravek MILASAN, medtem

ko je tvoj želodec slabo prenašal Berlocombin. Zdelo se ti je, kakor da se v njenih pogledih zibljejo očitki. Tvoje telo je vse držalo na distanci.

Razcefrala si stari pleteni voziček, saj konec koncev nisi več sodila vanj, kdo drug pa sploh ne. Ni bilo mogoče, da bi hodila na sprehode. Mama je iz Anklama pripeljala novega, ki je bil rumen kot kazen. Drugega menda niso imeli. Seveda ne. Sploh ni bilo ničesar več. Potiskala si ga ven iz vasi, mimo gozdička in nazaj, vedno po isti poti, tako da si kmalu lahko hodila tudi z zaprtimi očmi, z očmi, v katerih te je žgal odtujeni spanec, nespanec, vsekakor je šlo za odtujitev, pa čeprav neopredeljeno. Nisi videla drugih ljudi, oni pa niso videli tebe. Celo otroški jok je za hip ponehal. Ničesar nisi slišala, niti oddaljenega mopedu.

Čez štiri mesece si dobila prostor v jasliah. Dejali so ti, da bi sicer morala dlje čakati. Ni zvenelo kot privilegij. Zvenelo je, kakor da si ti kriva. Umril je dojenček Brune Deetz, kar tako, kot pravijo, »kar tako,« je rekla Schröderjeva v jasliah in ob tem namrščila čelo. Bruni Deetz je imela še pet ali šest drugih otrok in se ti ni kaj dosti smilila. »Saj to je pa kot pri Deetzovih,« so govorili ljudje, kadar se razmere v kakšnem gospodinjstvu niso več ujemale z njihovimi predstavami o tem, kako velika mora biti krpa za brisanje tal ali mizni tekač. Spraševala si se, ali sedaj tudi ti sodiš zraven in po ustih si premetavala besedo »Assi« kot eksotično, pekočo jed. Kar tako, si si mislila. Za hip, ki je bil tako kratek, da ne veš, kako ga je tvoj spomin lahko ohranil sredi navlake vseh teh let, si občutila nekaj podobnega zavisti. Se dogaja.

Vrnila si se. Kolikor si se pač lahko, to malo razdaljo. Tvoje postelje v domu v Kiebowu niso dodelili drugi. Tvoja mama ni rekla ničesar. Z vzgojo neznanih otrok je že imela izkušnje. Ob koncu tedna si prišla še ti. Nikdar se ti ni zdelo, da bi te kdo pogrešal. Ni se ti zdelo, da bi sama karkoli pogrešala. Vendar si si to včasih želela. Kadar se ti je otrok nasmehnil, si se mu nasmehnila še ti. Ni ti uspelo, da bi se še zjokala z njim. Kathi ti je pomagala, da si vse nadoknadila. Nikdar je nisi povabila k sebi, ona pa je tebe pogosto. Nikdar je nisi obiskala, niti med dopustom ne, ki ste ga morale nujno vzeti poleti. Le kam naj se daš. V avtobusu ti je le redko kdo pomagal, kadar si se odpeljala v Anklam. Včasih ni bilo več prostora za še en otroški voziček in v tem primeru si se obrnila in se vrnila domov. Saj je bilo vseeno. V Anklamu si si izposojala knjige. Pogosto si razmišljala, da bi se skrila med police, da bi dovolila, da te zaklenejo v knjižnico in bi vsaj eno noč prebila kje drugje. Vendar bi te rumeni voziček pred vrati vselej izdal. To si vedela, a kljub temu si bila vsakokrat skorajda presenečena, ko si ga našla pred vrati, ko si zapustila knjižnico. Nekajkrat si skoraj šla mimo njega.

Kako neumno, da iz vsega tega delaš nekakšno zgodbo. Skoraj tako neumna si, da ji še verjameš. Kar naj govorijo. Tebi se ni nič zgodilo. Tri ali štiri leta, le kaj bi to. Če boš imela srečo, le dvajsetina. Nihče si ne more predstavljati dvajsetine. Tako ozka je, da skoraj nič ne sodi vanjo. Malo denarja, ki si ga iztisnila iz te ozke špranje svojega življenja in jo zatisnila, kolikor je šlo, kajti tudi razpoka je hotela biti vse večja in večja. Obstajala je le ena rešitev. Vpela si se v to razpoko kot na lok, prelisičila si jo, kajti sama se je raztegnila do točke, na kateri nihče več ne bi mogel vzdržati njene napetosti, tebe, že majhna motnja bi zadoščala, in že bi te februarški veter ponesel na kraj, s katerega se še nihče ni vrnil.

Prevedla Amalija Maček